

bezocht werd.⁶ De inschakeling van de Nederlandse koopvaardij in de Geallieerde oorlogsinspanning kon geen uitstel lijden. Hiertoe was, eerder op de dag, al het nodige voorbereid. Er bevonden zich die rode mei in Londen vier vooraanstaande Nederlandse reders: D. Hudig en S. M. D. Valstar (KNSM), P. Dijkstra (Holland-Afrika-lijn) en mr. C. C. Gischler (van Ommeren's Scheepvaartbedrijf). Valstar was op doorreis naar New York, Dijkstra stond op het punt, naar Nederland terug te vliegen, Hudig zou een dag later gaan¹ – maar Nederland was onbereikbaar. Hudig, Gischler en Valstar zochten die ochtend gezant Michiels op. Hem stelden zij voor (zulks knoopte bij een suggestie aan, enkele dagen tevoren gedaan door de Engelse minister van scheepvaart) dat zij een *Shipping Committee* zouden vormen dat, erkend zowel door de Nederlandse als door de Engelse regering, het beheer over de Nederlandse koopvaardijvloot zou krijgen voorzover deze zich buiten Duits bereik bevond of alsnog aan de greep der Duitsers zou kunnen ontsnappen; in Engelse havens lagen op dat moment ongeveer vijf-en-veertig Nederlandse schepen.²

Wat vonden de directies van de rederijen hiervan die toevallig geen tegenwoordiger in Londen hadden? Besloten werd, telefonisch contact op te nemen met Nederland, d.w.z. met de voorzitter van de Nederlandse Redersvereniging; deze keurde goed (tijd voor ruggespraak was er niet), dat Hudig, Gischler en Valstar 'tot nader order de controle over de vloot zouden overnemen', aldus mr. Gischler.³ Die formulering was niet geheel juist: de controle lag immers bij het Rijksbureau Zeescheepvaart van het ministerie van handel, nijverheid en scheepvaart. Dat bureau en de betrokken minister bevonden zich evenwel in Den Haag. Nieuw probleem! Het werd snel opgelost: diezelfde dag liet de gezant telefonisch vragen of de minister zijn bevoegdheden ingevolge de Wet behoud scheepsruimte en de Schepen-vorderingswet aan hem wilde overdragen⁴ – dat werd een dag later, 11 mei, goedgevonden.⁵ Nog vóór het goedgevonden was, had overigens het *Shipping Committee* na overleg met de gezant en de Britse minister van scheepvaart op 10 mei via de Britse *Admiralty* aan 'alle gezagvoerders van Nederlandse schepen geseind: *'Do not listen to your owners or to your government but cable your position to Netherlands minister, London'*⁶ – men deed die rode mei in Londen dus alsof Den Haag al bezet was; van de instructie die minister Steenberghe van 's morgens vroeg af had laten omroepen, wist men kennelijk niet af.

¹ D. Hudig: 'Eerste dagen van de oorlog in Londen', p. 1. ² A.v., p. 3. ³ Getuige C. C. Gischler, *Eng.*, dl. III c, p. 70. ⁴ D. Hudig: 'Eerste dagen van de oorlog in Londen', p. 2. ⁵ A.v. ⁶ A.v.